

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ పంచమ కాణ్డే తృతీయః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ఉ॒థ్సన్మ॒యజ్ఞో॑ వా ఏ॒ష య॒దగ్నిః॑ కిం వాఽహై॒తస్య॑ క్రి॒యతే॑ కిం వా న
యద్వై॒ యజ్ఞస్య॑ క్రి॒యమా॑ణస్యాఽన్తర్వ॒న్తి పూ॑యతి వా అస్య తదాశ్వి॒నీరు॑ప దధాత్యశ్వి॒నౌ
పై దే॒వానాం॑ భి॒షజౌ॑ తాభ్యామే॒వాఽస్మై॑ భే॒షజం॑ కరోతి ప॒శ్చోప॑ దధాతి పాజ్ఞో॒ యజ్ఞో
యా॒వాసే॑వ యజ్ఞస్తస్మై॑ భే॒షజం॑ కరోత్యత॒వ్యా ఉ॒ప దధాత్యతా॑నాం క్లుప్తై॒స్య [౧] ప॒శ్చోప॑
దధాతి ప॒శ్చ వా ఋ॒తవో॑ యావ॒న్త ఏ॒వర్త॑వస్తాన్కల్పయతి స॒మానప్ర॑భృతయో భవన్తి
స॒మానోద॑ర్కాస్తస్మా॒థ్సమా॑నా ఋ॒తవ ఏ॒కేన॑ పదే॒న వ్యా॑వర్తన్తే తస్మాద్భృత॒వో వ్యా॑వర్తన్తే
ప్రాణభృత ఉ॒ప దధాత్యత॒వ్యేవ॑ ప్రాణాన్దధాతి తస్మా॒థ్సమా॑నాః స॒న్త ఋ॒తవో॑ న
జీ॒ర్యన్త్యథో॑ ప్ర జనయత్యే॒వైనాసే॑ష పై వాయుర్యత్ప్రాణో యద్భృత॒వ్యా ఉ॒పధా॑య
ప్రాణభృత [౨] ఉ॒పదధా॑తి తస్మా॒థ్సర్వాన్ప॑తూనను వాయురా వరీ॒వర్తి వృ॑ష్టిసనీరుప
దధాతి వృ॒ష్టిమే॒వాఽవ రు॒న్ధే యదే॑కథోపదధ్యాదేకమృతుం వర్షే॒దను॑పరిహారగ్ం
సాదయతి తస్మా॒థ్సర్వాన్ప॑తూన్ వర్షే॒తి యత్ప్రాణ॑భృత ఉ॒పధా॑య వృ॒ష్టిసనీ॑రుపదధాతి
తస్మాద్వా॒యుప్ర॑చ్యతా ది॒వో వృ॑ష్టిరీర్తే ప॒శవో॑ పై వ॒యస్యా నానా॑మనసః ఖ॒లు పై ప॒శవో॑
నానా॒వ్రతా॑స్తేఽప ఏ॒వాఽభి స॑మనసో [౩] యం కామయేతాఽపశుః స్వాదితి
వ॒యస్యాస్తస్యో॑పధా॒యాఽప॑స్యా ఉ॒ప దధ్యా॑దసంజ్ఞానమే॒వాఽస్మై పశు॑భిః కరోత్యపశురే॒వ
భవ॑తి యం కామయేత పశుమాన్థాన్స్వాదిత్యపస్యాస్తస్యో॑పధా॒య వ॒యస్యా ఉ॒ప
దధ్యా॑థ్సంజ్ఞానమే॒వాఽస్మై పశు॑భిః కరోతి పశుమాసే॒వ భవ॑తి చతస్త్రః పురస్తాదుప దధాతి
తస్మాచ్ఛత్వారి చక్షుషో రూపాణి ద్వే శుక్లే ద్వే కృష్ణే [౪] మూర్ధన్వతీర్భవన్తి
తస్మాత్పురస్తాన్మూర్ధా ప॒శ్చ దక్షి॑ణాయాగ్ం శ్రోణ్యాముప దధాతి ప॒శ్చోత్త॑రస్యాం

తస్మాత్పూర్వార్షయాన్పురస్తాత్ప్రవణః పశుర్బస్తో వయ ఇతి దక్షిణేఽగ్ంస ఉప దధాతి
 వృష్టిర్వయ ఇత్యుత్తరేఽగ్ంసావేవ ప్రతి దధాతి వ్యాఘ్రో వయ ఇతి దక్షిణే పక్ష ఉప
 దధాతి సిగ్ంహో వయ ఇత్యుత్తరే పక్షయారేవ వీర్యం దధాతి పురుషో వయ ఇతి మధ్యే
 తస్మాత్పురుషః పశూనామధిపతిః॥[౫]

కుప్త్యా ఉపదాయ ప్రాణభృతః సమనసః కృష్ణే పురుషో వయ ఇతి పశ్చ చ॥5.3.1॥

ఇన్ద్రాగ్ని అవ్యథమానామితి స్వయమాత్మణ్ణాముప దధాతీన్ద్రాగ్నిభ్యాం వా ఇమౌ లోకౌ
 విధృతావనయోర్లోకయోర్విధృత్యా అధృతేవ వా ఏషా యన్మధ్యమా చితిరన్తరిక్షమివ వా
 ఏషేన్ద్రాగ్ని ఇత్యాహేన్ద్రాగ్ని వై దేవానామోజోభృతావోజస్థైవైనామన్తరిక్షే చినుతే ధృత్వై
 స్వయమాత్మణ్ణాముప దధాత్యన్తరిక్షం వై స్వయమాత్మణ్ణాన్తరిక్షమేవోప ధత్తేఽశ్వముప [౬]
 ఘ్రాపయతి ప్రాణమేవాఽస్యాం దధాత్యథో ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ప్రజాపతిస్థైవాఽగ్నిం
 చినుతే స్వయమాత్మణ్ణా భవతి ప్రాణానాముఢ్స్పృష్ట్యా అథో సువర్గస్య
 లోకస్యాఽనుఖ్యాత్వై దేవానాం వై సువర్గం లోకం యతాం దిశః సమవ్లీయన్త త ఏతా దిశ్యా
 అపశ్యన్తా ఉపాఽదధత తాభిర్వై తే దిశోఽదృగ్ంహన్ యద్దిశ్యా ఉపదధాతి దిశాం
 విధృత్వై దశ ప్రాణభృతః పురస్తాదుప [౭] దధాతి నవ వై పురుషే ప్రాణా నాభిర్దశమీ
 ప్రాణాసేవ పురస్తాద్ధత్తే తస్మాత్పురస్తాత్ప్రాణా జ్యోతిష్మతీముత్తమాముప దధాతి
 తస్మాత్ప్రాణానాం వాగ్జ్యోతిరుత్తమా దశోప దధాతి దశాక్షరా విరాడ్విరాట్ఛన్దసాం
 జ్యోతిర్జ్యోతిరేవ పురస్తాద్ధత్తే తస్మాత్పురస్తాజ్యోతిరుపాఽఽస్మహే ఛన్దాగ్ంసి
 పశుష్వాజిమయుస్తాన్బృహత్యుదజయత్తస్మాద్బార్హతాః [౮] పశవ ఉచ్యన్తే మా ఛన్ద ఇతి
 దక్షిణత ఉప దధాతి తస్మాద్దక్షిణావృతో మాసాః పృథివీ ఛన్ద ఇతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠిత్యా
 అగ్నిర్దేవతేత్యుత్తరత ఓజో వా అగ్నిరోజ ఏవోత్తరతో ధత్తే తస్మాదుత్తరతోఽభిప్రయాయీ
 జయతి షట్త్రిగ్ంశధ్ం పద్యన్తే షట్త్రిగ్ంశదక్షరా బృహతీ బార్హతాః పశవో

బృ॒హ॒త్యై॒వాఽ॒స్మై॒ ప॒శూ॒న॒వ॒ రు॒న్ధే॒ బృ॒హ॒తీ॒ ఛ॒న్ద॒సా॒గ్ం॒ స్వా॒రా॒జ్యం॒ ప॒రీ॒యా॒య॒ య॒స్యై॒తా
 [౯] ఉ॒ప॒ధీ॒య॒స్తే॒ గ॒చ్ఛ॒తి॒ స్వా॒రా॒జ్యం॒ స॒ప్త॒ వా॒ల॒ఖి॒ల్యాః॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప॒ ద॒ధా॒తి॒ స॒ప్త॒ ప॒శ్చా॒ధ్న॒ప్త
 పై॒ శీ॒ర్ష॒ణ్యాః॒ ప్రా॒ణా॒ద్వా॒వ॒వా॒ఞ్చా॒ ప్రా॒ణా॒ నా॒గ్ం॒ స॒వీ॒ర్య॒త్వా॒య॒ మూ॒ర్ధాఽ॒సి॒ రా॒డి॒తి
 పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప॒ ద॒ధా॒తి॒ య॒న్త్రీ॒ రా॒డి॒తి॒ ప॒శ్చా॒త్ప్రా॒ణా॒నే॒వాఽ॒స్మై॒ స॒మీ॒చో॒ ద॒ధా॒తి॥[౧౦]
 అ॒శ్వ॒ము॒ప॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప॒ బా॒ర్హ॒తా॒ ఏ॒తాశ్చ॒తు॒స్త్వగ్ం॒శ॒చ్ఛ॒||5.3.2||

దే॒వా॒ పై॒ య॒ద్య॒జ్ఞే॒క॒కు॒ర్వ॒త॒ తద॒సు॒రా॒ అ॒కు॒ర్వ॒త॒ తే॒ దే॒వా॒ ఏ॒తా॒ అ॒క్ష॒యా॒స్తో॒మీ॒యా
 అ॒ప॒శ్య॒న్తా॒ అ॒న్య॒థాఽ॒నూ॒చ్యా॒న్య॒థో॒పా॒ద॒ధ॒త॒ తద॒సు॒రా॒ నాఽ॒న్వ॒వా॒య॒న్తతో॒ దే॒వా
 అ॒భ॒వ॒న్ప॒రాఽ॒సు॒రా॒ య॒దక్ష॒యా॒స్తో॒మీ॒యా॒ అ॒న్య॒థాఽ॒నూ॒చ్యా॒న్య॒థో॒పద॒ధా॒తి
 భ్రా॒తృ॒వ్యా॒భి॒భూ॒త్యై॒ భ॒వ॒త్యా॒త్మ॒నా॒ ప॒రాఽ॒స్య॒ భ్రా॒తృ॒వ్యో॒ భ॒వ॒త్యా॒శు॒స్త్రి॒వృ॒ది॒తి॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప
 ద॒ధా॒తి॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖం॒ పై॒ త్రి॒వృ॒- [౧౧] ద్య॒జ్ఞ॒ము॒ఖ॒మే॒వ॒ పు॒ర॒స్తా॒ద్వి॒ యా॒త॒య॒తి॒ వ్యో॒మ
 స॒ప్త॒ద॒శ॒ ఇ॒తి॒ దక్షి॒ణతో॒న్నం॒ పై॒ వ్యో॒మాఽ॒న్నగ్ం॒ స॒ప్త॒ద॒శో॒న్నమే॒వ॒ దక్షి॒ణతో॒ ధ॒త్తీ
 త॒స్మాద్దక్షి॒ణే॒నా॒న్నమ॒ద్యతే॒ ధ॒రు॒ణ॒ ఏ॒క॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ ప॒శ్చా॒త్ప్ర॒తి॒ష్ఠా॒ వా॒ ఏ॒క॒వి॒గ్ం॒శః
 ప్ర॒తి॒ష్ఠి॒త్యై॒ భా॒న్తః॒ ప॒శ్చా॒ద॒శ॒ ఇ॒త్యు॒త్త॒ర॒త॒ ఓ॒జో॒ పై॒ భా॒న్త॒ ఓ॒జః॒ ప॒శ్చా॒ద॒శ॒ ఓ॒జ॒ ఏ॒వో॒త్త॒రతో
 ధ॒త్తీ॒ త॒స్మాదు॒త్త॒రతో॒భి॒ప్ర॒యా॒యా॒ జ॒య॒తి॒ ప్ర॒తూ॒ర్తి॒రష్టా॒ద॒శ॒ ఇ॒తి॒ పు॒ర॒స్తా॒- [౧౨] దు॒ప
 ద॒ధా॒తి॒ ద్వో॒ త్రి॒వృ॒తా॒వ॒భి॒పూ॒ర్వం॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖే॒ వి॒ యా॒త॒య॒త్య॒భి॒వ॒ర్తః॒ స॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి
 దక్షి॒ణతో॒న్నం॒ వా॒ అ॒భి॒వ॒ర్తో॒న్నగ్ం॒ స॒వి॒గ్ం॒శో॒న్నమే॒వ॒ దక్షి॒ణతో॒ ధ॒త్తీ
 త॒స్మాద్దక్షి॒ణే॒నా॒న్నమ॒ద్యతే॒ వర్షో॒ ద్వా॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ ప॒శ్చా॒ద్య॒ద్వి॒గ్ం॒శతి॒ర్ద్వి॒ తే॒న॒ వి॒రా॒జౌ
 య॒ద్దే॒వై॒ ప్ర॒తి॒ష్ఠా॒ తే॒న॒ వి॒రా॒జో॒రే॒వా॒భి॒పూ॒ర్వమ॒న్నాద్యే॒ ప్ర॒తి॒ తి॒ష్ఠ॒తి॒ తపో॒ న॒వద॒శ
 ఇ॒త్యు॒త్త॒ర॒తస్త॒స్మాధ్న॒వ్యో [౧౩] హ॒స్త॒యా॒స్తప॒స్విత॒రో॒ యో॒నిశ్చ॒తు॒ర్వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ పు॒ర॒స్తా॒దు॒ప
 ద॒ధా॒తి॒ చ॒తు॒ర్వి॒గ్ం॒శత్య॒క్ష॒రా॒ గా॒య॒త్రీ॒ గా॒య॒త్రీ॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖం॒ య॒జ్ఞ॒ము॒ఖ॒మే॒వ॒ పు॒ర॒స్తా॒ద్వి
 యా॒త॒య॒తి॒ గ॒ర్భాః॒ ప॒శ్చా॒వి॒గ్ం॒శ॒ ఇ॒తి॒ దక్షి॒ణతో॒న్నం॒ పై॒ గ॒ర్భా॒ అ॒న్నం॒ ప॒శ్చా॒వి॒గ్ం॒శో॒న్నమే॒వ

దక్షిణతో ధత్తే తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యత ఓజస్త్రిణవ ఇతి పశ్చాదిమే వై లోకాస్త్రిణవ
 ఏష్వేవ లోకేషు ప్రతి తిష్ఠతి సం భరణస్త్రయోవిగ్ంశ ఇ- [౧౪] త్యుత్తరతస్తస్మాధ్వవ్యో
 హస్తయాః సం భార్యతరః క్రతురేకత్రిగ్ంశ ఇతి పురస్తాదుప దధాతి వాగ్వి
 క్రతుర్యజ్ఞముఖం వాగ్యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి యాతయతి బ్రధ్నస్య విష్టపం
 చతుస్త్రిగ్ంశ ఇతి దక్షిణతోనసౌ వా ఆదిత్యో బ్రధ్నస్య విష్టపం బ్రహ్మవర్చసమేవ దక్షిణతో
 ధత్తే తస్మాద్దక్షిణోన్దో బ్రహ్మవర్చసితరః ప్రతిష్ఠా త్రయస్త్రిగ్ంశ ఇతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠిత్యై
 నాకః షట్త్రిగ్ంశ ఇత్యుత్తరతః సువర్గో వై లోకో నాకః సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై||[౧౫]

వై త్రివృదితి పురస్తాధ్వవ్యస్త్రయోవిగ్ంశ ఇతి సువర్గో వై పశ్చ చ||5.3.3||

ఆశుర్వ్యోమ ధరుణో భాంతః ప్రతూర్తిరభివర్తో వర్చస్తపో యోనిర్గర్భా ఓజస్సంభరణః క్రతుర్బ్రధ్నస్య ప్రతిష్ఠా నాకష్టోడశ||

అగ్నిర్భాగోన్సీతి పురస్తాదుప దధాతి యజ్ఞముఖం వా అగ్నిర్యజ్ఞముఖం దీక్షా
 యజ్ఞముఖం బ్రహ్మ యజ్ఞముఖం త్రివృద్యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి యాతయతి
 నృచక్షసాం భాగోన్సీతి దక్షిణతః శుశ్రువాగ్ంసో వై నృచక్షసోన్మం ధాతా జాతాయైవాన్మా
 అన్నమపి దధాతి తస్మాజ్జాతోన్మమత్తి జనిత్రగ్ం స్పృతగ్ం సప్తదశః స్తోమ ఇత్యాహన్మం
 వై జనిత్ర- [౧౬] మన్నగ్ం సప్తదశోన్మమేవ దక్షిణతో ధత్తే తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యతే
 మిత్రస్య భాగోన్సీతి పశ్చాత్ప్రాణో వై మిత్రోన్పానో వరుణః ప్రాణాపానావేవాన్మిన్దధాతి
 దివో వృష్టిర్వాతాః స్పృతా ఏకవిగ్ంశః స్తోమ ఇత్యాహ ప్రతిష్ఠా వా ఏకవిగ్ంశః ప్రతిష్ఠిత్యా
 ఇన్ద్రస్య భాగోన్సీత్యుత్తరత ఓజో వా ఇన్ద్ర ఓజో విష్ణురోజః క్షత్రమోజః పశ్చాదశ [౧౭] ఓజ
 ఏవోత్తరతో ధత్తే తస్మాదుత్తరతోన్భిప్రయాయీ జయతి వసూనాం భాగోన్సీతి
 పురస్తాదుప దధాతి యజ్ఞముఖం వై వసవో యజ్ఞముఖగ్ం రుద్రా యజ్ఞముఖం
 చతుర్విగ్ంశో యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి యాతయత్యాదిత్యానాం భాగోన్సీతి
 దక్షిణతోన్మం వా ఆదిత్యా అన్నం మరుతోన్మం గర్భా అన్నం పశ్చావిగ్ంశోన్మమేవ

దక్షిణతో ధత్తే తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యతేదిత్యై భాగో- [౧౮] కసీతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠా వా
 అదితిః ప్రతిష్ఠా పూషా ప్రతిష్ఠా త్రిణవః ప్రతిష్ఠిత్యై దేవస్య సవితుర్భాగోకసీత్యుత్తరతో
 బ్రహ్మ పై దేవః సవితా బ్రహ్మ బ్రహ్మస్పతిర్బ్రహ్మ చతుష్టోమో బ్రహ్మవర్చసమేవోత్తరతో ధత్తే
 తస్మాదుత్తరోర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః సావిత్రవతీ భవతి ప్రసూత్యై
 తస్మాద్బ్రహ్మణానాముదీచీ సనిః ప్రసూతా ధర్మశ్చతుష్టోమ ఇతి పురస్తాదుప దధాతి
 యజ్ఞముఖం పై ధర్మో [౧౯] యజ్ఞముఖం చతుష్టోమో యజ్ఞముఖమేవ పురస్తాద్వి
 యాతయతి యావానాం భాగోకసీతి దక్షిణతో మాసా పై యావా అర్థమాసా
 అయావాస్తస్మాద్దక్షిణావృతో మాసా అన్నం పై యావా అన్నమృజా అన్నమేవ దక్షిణతో ధత్తే
 తస్మాద్దక్షిణేనాన్మమద్యత ఋభూణాం భాగోకసీతి పశ్చాత్ప్రతిష్ఠిత్యై
 వివర్తోష్టాచత్వారిగ్ంశ ఇత్యుత్తరతోకనయోర్లోకయోః సవీర్యత్వాయ తస్మాదిమా లోకౌ
 సమావద్యీర్యో [౨౦] యస్య ముఖ్యవతీః పురస్తాదుపధీయన్తే ముఖ్య ఏవ భవత్యాకస్య
 ముఖ్యో జాయతే యస్యాకన్నవతీర్దక్షిణతోకత్యన్నమాకస్యాకన్నాదో జాయతే యస్య
 ప్రతిష్ఠావతీః పశ్చాత్ప్రత్యేవ తిష్ఠతి యస్యోజస్వతీరుత్తరత ఓజస్వేవ భవత్యాకస్యోజస్వీ
 జాయతేకర్కో వా ఏష యదగ్నిస్తస్యైతదేవ స్తోత్రమేతచ్ఛస్త్రం యదేషా విధా [౨౧]
 విధీయతేకర్క ఏవ తదర్క్యమను వి ధీయతేకత్యన్నమాకస్యాకన్నాదో జాయతే యస్యైషా
 విధా విధీయతే య ఉ చైనామేవం వేద సృష్టిరుప దధాతి యథాసృష్టమేవాకవ రున్దే న
 వా ఇదం దివా న నక్తమాసీదవ్యావృత్తం తే దేవా ఏతా వ్యుష్టిరపశ్యంతా ఉపాకదధత తతో
 వా ఇదం వ్యోచ్ఛద్యస్యైతా ఉపధీయన్తే వ్యేవాకస్మా ఉచ్ఛత్యథో తమ ఏవాకప హతే||[౨౨]
 పై జనిత్రం పశ్చాదశోదిత్యై భాగో పై ధర్మస్సమావద్యీర్యో విధా తతో వా ఇదం చతుర్థశ చ||5.3.4||
 అగ్నేర్బుచక్షసాం జనిత్రం మిత్రశ్యేన్ద్రస్య వసూనామాదిత్యానామదిత్యై దేవస్య సవితుస్సావిత్రవతీ ధర్మో యావానామృభూణాం
 వివర్తశ్చతుర్థశ||

అగ్నే జాతాన్పు ఋదా నః సపత్నానితి పురస్తాదుప దధాతి జాతానేవ భ్రాతృవ్యాన్పు ఋదతే
 సహసా జాతానితి పశ్చాజ్జనిష్యమాణానేవ ప్రతి నుదతే చతుశ్చత్వారిగ్ంశః స్తోమ ఇతి
 దక్షిణతో బ్రహ్మవర్చసం వై చతుశ్చత్వారిగ్ంశో బ్రహ్మవర్చసమేవ దక్షిణతో ధత్తే
 తస్మాద్దక్షిణోఽర్థో బ్రహ్మవర్చసితరః పోడశ స్తోమ ఇత్యుత్తరత ఓజో వై పోడశ ఓజ
 ఏవోత్తరతో ధత్తే తస్మా- [౧౩] దుత్తరతోఽభిప్రయాయా జయతి వజ్రో వై
 చతుశ్చత్వారిగ్ంశో వజ్రః పోడశో యదేతే ఇష్టకే ఉపదధాతి జాతాగ్ంశైవ
 జనిష్యమాణాగ్ంశ్చ భ్రాతృవ్యాన్పుఋద్య వజ్రమను పు హరతి స్పృత్యై పురీషవతీం మధ్య
 ఉప దధాతి పురీషం వై మధ్యమాత్మనః సాత్మానమేవాఽగ్నిం చినుతే సాత్మాఽముష్మిలోకే
 భవతి య ఏవం వేదైతా వా అసపత్నా నామేష్టకా యస్యైతా ఉపధీయస్తే [౧౪] నాఽస్య
 సపత్నో భవతి పశుర్వా ఏష యదగ్నిర్విరాజ ఉత్తమాయాం చిత్వాముప దధాతి
 విరాజమేవోత్తమాం పశుషు దధాతి తస్మాత్పశుమానుత్తమాం వాచం వదతి దశదశోఽప
 దధాతి సవీర్యత్వాయాక్షయోప దధాతి తస్మాదక్షయా పశవోఽజ్గాని పు హరన్తి ప్రతిష్ఠిత్యై
 యాని వై ఛన్దాగ్ంసి సువర్గాణ్యాసన్తైర్దేవాః సువర్గం లోకమాయస్తేనర్షయా [౧౫]
 ఽశ్రామ్యస్తే తపోఽతప్యన్త తాని తపసాఽపశ్యన్తేభ్య ఏతా ఇష్టకా నిరమిమతేవశ్చన్దో
 వరివశ్చన్త ఇతి తా ఉపాఽదధత తాభిర్వై తే సువర్గం లోకమాయన్ యదేతా ఇష్టకా
 ఉపదధాతి యాన్యేవ ఛన్దాగ్ంసి సువర్గాణి తైరేవ యజమానః సువర్గం లోకమేతి
 యజ్ఞేన వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత తాః స్తోమభాగైరేవాఽసృజత య- [౧౬]
 థోఽమభాగా ఉపదధాతి ప్రజా ఏవ తద్యజమానః సృజతే బృహస్పతిర్వా ఏతద్యజ్ఞస్య తేజః
 సమభరద్యథోఽమభాగా యథోఽమభాగా ఉపదధాతి సతేజసమేవాఽగ్నిం చినుతే
 బృహస్పతిర్వా ఏతాం యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠామపశ్యద్యథోఽమభాగా యథోఽమభాగా
 ఉపదధాతి యజ్ఞస్య ప్రతిష్ఠిత్యై సప్తసప్తోప దధాతి సవీర్యత్వాయ తిస్తో మధ్యే
 ప్రతిష్ఠిత్యై॥[౧౭]

ఉత్తరతో ధత్తే తస్మాదుపధీయస్త ఋషయోఽసృజత యత్త్రిచత్వారిగ్ంశచ్ఛ||5.3.5||

రశ్మిరిత్యేవాఽఽదిత్యమసృజత ప్రేతిరితి ధర్మమన్వీతిరితి దివగ్ం సన్ధిరిత్యన్తరిక్షం ప్రతిధిరితి
 పృథివీం విష్టమ్భ ఇతి వృష్టిం ప్రవేత్యహరనువేతి రాత్రిముశిగితి వసూన్ప్రకేత ఇతి
 రుద్రాన్మన్దీతిరిత్యాదిత్యానోజ ఇతి పితౄగ్ స్తన్తురితి ప్రజాః పృతనాపాడితి
 పశూన్ప్రేవదిత్యోషధీరభిజిదసి యుక్తగ్రావే- [౨౮] న్త్రాయ త్వేన్త్రం జిన్వేత్యేవ దక్షిణతో వజ్రం
 పర్యోహదభిజిత్త్యే తాః ప్రజా అపప్రాణా అసృజత తాస్వధిపతిరసీత్యేవ
 ప్రాణమదధాద్యస్తేత్యపానగ్ం సగ్ంసర్ప ఇతి చక్షుర్వయోధా ఇతి శ్రోత్రం తాః ప్రజాః
 ప్రాణతీరపానతీః పశ్యన్తిః శృణ్వతీర్న మిధునీ అభవన్తాసు త్రివృదసీత్యేవ
 మిధునమదధాత్తాః ప్రజా మిధునీ [౨౯] భవన్తీర్న ప్రాజాయన్త తాః సగ్ంరోహోఽసి
 నీరోహోఽసీత్యేవ ప్రాజనయత్తాః ప్రజాః ప్రజాతా న ప్రత్యతిష్ఠన్తా వసుకోఽసి వేషశ్చిరసి
 వస్యష్ఠిరసీత్యేవైషు లోకేషు ప్రత్యస్థాపయద్యదాహ వసుకోఽసి వేషశ్చిరసి వస్యష్ఠిరసీతి ప్రజా
 ఏవ ప్రజాతా ఏషు లోకేషు ప్రతి స్థాపయతి సాత్మాఽన్తరిక్షగ్ం రోహతి సప్రాణోఽముష్మిల్లోకే
 ప్రతి తిష్ఠత్యవ్యర్థకః ప్రాణాపానాభ్యాం భవతి య ఏవం వేద||[౩౦]

యుక్తగ్రావా ప్రజా మిధున్యన్తరిక్షం ద్వాదశ చ||5.3.6||

నాకసద్భిర్వై దేవాః సువర్గం లోకమాయన్తన్నాకసదాం నాకసత్త్వం యన్నాకసద
 ఉపదధాతి నాకసద్భిరేవ తద్యజమానః సువర్గం లోకమేతి సువర్గో వై లోకో నాకో యస్యైతా
 ఉపధీయస్తే నాఽస్మా అకం భవతి యజమానాయతనం వై నాకసదో యన్నాకసద
 ఉపదధాత్యాయతనమేవ తద్యజమానః కురుతే పృష్ఠానాం వా ఏతత్తేజః సం భృతం
 యన్నాకసదో యన్నాకసద [౩౦] ఉపదధాతి పృష్ఠానామేవ తేజోఽవ రున్ధే పశ్చాచ్ఛోడా ఉప
 దధాత్యప్సరస ఏవైనమేతా భూతా అముష్మిల్లోక ఉప శేరేఽథో తనూపానీరేవైతా

యజమానస్య యం ద్విష్ట్యాత్తముపదధద్ధ్యాయేదేతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్య ఆ వృశ్చతి
తాజగార్తిమార్చత్యుత్తరా నాకసద్భ్య ఉప దధాతి యథా జాయామానీయ గృహేషు
నిషాదయతి తాదృగేవ తత్ [31] పశ్చాత్ప్రాచీముత్తమాముప దధాతి తస్మాత్ప్రశ్చాత్ప్రాచీ
పత్యన్వాస్తే స్వయమాతృణ్ణాం చ వికర్ణీం చోత్తమే ఉప దధాతి ప్రాణో వై
స్వయమాతృణ్ణాం కాయుర్వికర్ణీ ప్రాణం చైవాయుశ్చ ప్రాణానాముత్తమౌ ధత్తే
తస్మాత్ప్రాణశ్చాయుశ్చ ప్రాణానాముత్తమౌ నాన్యాముత్తరామిష్టకాముప
దధ్యాద్యదన్యాముత్తరామిష్టకాముపదధ్యాత్ప్రశూనాం [33] చ యజమానస్య చ ప్రాణం
చాకాయుశ్చాపి దధ్యాత్తస్మాన్నాన్యోత్తరేష్టకోపధేయా స్వయమాతృణ్ణాం కాయుప
దధాత్యసౌ వై స్వయమాతృణ్ణాం మూమేవోప ధత్తే శ్వముప ఘ్రాపయతి
ప్రాణమేవాన్యాం దధాత్యథో ప్రాజాపత్యో వా అశ్వః ప్రజాపతిన్దైవాగ్నిం చినుతే
స్వయమాతృణ్ణా భవతి ప్రాణానాముధ్నుష్ట్యా అథో సువర్గస్య లోకస్యాన్మఖ్యాత్యా ఏషా
వై దేవానాం విక్రాన్తిర్యద్వికర్ణీ యద్వికర్ణీముపదధాతి దేవానామేవ వి క్రాన్తిమను విక్రమత
ఉత్తరత ఉప దధాతి తస్మాదుత్తరతఉపచారోగ్నిర్వాయుమతీ భవతి సమిద్ధ్యే||[34]
సంభృతం యన్నాకసదో యన్నాకసదస్తృతృశూనామేషా వై ద్వావిగ్ంశతిశ్చ||5.3.7||

ఛన్దాగ్స్యప దధాతి పశవో వై ఛన్దాగ్ంసి పశూనేవావ రున్ధే ఛన్దాగ్ంసి వై దేవానాం
వామం పశవో వామమేవ పశూనవ రున్ధ ఏతాగ్ం హ వై యజ్ఞసేనశ్చైత్రియాయణశ్చితిం
విదాశ్చకార తయా వై స పశూనవాకరున్ధ యదేతాముపదధాతి పశూనేవావ రున్ధే
గాయత్రీః పురస్తాదుప దధాతి తేజో వై గాయత్రీ తేజ ఏవ [31] ముఖతో ధత్తే
మూర్ధన్వతీర్భవన్తి మూర్ధానమేవైనగ్ం సమానానాం కరోతి త్రిష్టుభ ఉప దధాతీన్త్రియం వై
త్రిష్టుగిన్త్రియమేవ మధ్యతో ధత్తే జగతీరుప దధాతి జాగతా వై పశవః పశూనేవావ
రున్ధేన్మష్టుభ ఉప దధాతి ప్రాణా వా అనుష్టుప్ప్రాణానాముధ్నుష్ట్యా బృహతీరుష్ణిహః

పజ్జీ॑రక్ష॑రపజ్జీ॑రితి॒ వి॒షు॒రూ॒పా॒ణి॒ ఛ॒న్దాగ్ం॑స్య॒ప ద॒ధాతి॒ వి॒షు॒రూ॒పా॒ వై ప॒శవః॑ ప॒శవ-
 [3౬] శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి॒ వి॒షు॒రూ॒పా॒నే॒వ ప॒శూ॒నవ॑ రు॒న్ధే వి॒షు॒రూ॒పమ॑స్య గృ॒హే దృ॒శ్యతే॑ య॒స్మైతా॑
 ఉ॒పధీ॑యస్తే॒ య ఉ॒ వైనా॑ ఏ॒వం వే॒దాఽతి॑చ్ఛ॒న్దస॒ముప॑ ద॒ధాత్య॑తిచ్ఛ॒న్దా వై స॒ర్వాణి॑
 ఛ॒న్దాగ్ం॑సి స॒ర్వేభి॑రే॒వైనం॑ ఛ॒న్దేభి॑శ్చి॒నుతే॑ వర్ష॒మ్ వా ఏ॒షా ఛ॒న్దసాం॑ యదతిచ్ఛ॒న్దా
 యదతిచ్ఛ॒న్దస॒ముప॑ద॒ధాతి॒ వర్షే॑స్మై॒వైనగ్ం॑ స॒మానా॑నాం కరోతి ద్వి॒పదా॑ ఉ॒ప ద॒ధాతి॒
 ద్వి॒పాద్య॑జమా॒నః ప్రతి॑ష్ఠితై॒న్య||[3౭]

తే॒జ ఏ॒వ ప॒శవః॑ ప॒శవో॑ య॒జమా॒న ఏ॒కం చ॑||5.3.8||

స॒ర్వాభ్యో॑ వై దే॒వతా॑భ్యోఽగ్ని॒శ్చేయ॑తే॒ యథ్స॑యుజో నో॒పద॑ధ్యాద్దే॒వతా॑ అ॒స్యాఽగ్నిం॑
 వృ॒జ్జీరన్॑ యథ్స॑యుజ ఉ॒పద॑ధాత్యాత్మ॒నైవైనగ్ం॑ స॒యుజం॑ చి॒నుతే॑ నాఽగ్ని॒నా
 వృ॒ధ్యతే॑ఽథో యథా పు॒రుషః॑ స్నా॒వభిః॑ స॒న్తత॑ ఏ॒వమే॒వైతా॑భిరగ్నిః స॒న్తోఽగ్ని॒నా వై దే॒వాః
 సు॒వర్గం॑ లో॒కమా॑యన్తా అ॒మూః కృ॒త్తికా॑ అభ॒వన్ య॒స్మైతా॑ ఉ॒పధీ॑యస్తే సు॒వర్గమే॒వ
 లో॒కమే॒తి [3౮] గచ్ఛ॑తి ప్ర॒కాశం॑ చి॒త్రమే॒వ భ॑వతి మ॒ణ్డలే॒ష్టకా॑ ఉ॒ప ద॒ధాతీ॒మే వై లో॒కా
 మ॒ణ్డలే॒ష్టకా॑ ఇ॒మే ఖ॒లు వై లో॒కా దే॒వపు॒రా దే॒వపు॒రా ఏ॒వ ప్ర వి॑శతి నాఽఽర్తి॒మార్చ॑త్యగ్నిం
 చి॒క్యానో॑ వి॒శ్వజ్యోతి॑ష ఉ॒ప ద॒ధాతీ॒మానే॒వైతా॑భిర్లో॒కాఞ్జ్యోతి॑ష్టుతః కు॒రుతే॑ఽథో ప్రా॒ణానే॒వైతా॑
 య॒జమా॒నస్య దా॒ధ్రత్యే॑తా వై దే॒వతాః॑ సు॒వర్గ్యాస్తా॑ ఏ॒వాఽన్వార॑భ్య సు॒వర్గం లో॒కమే॒తి||[3౯]
 సు॒వర్గమే॒వ తా ఏ॒వ చ॒త్వారి॑ చ॑||5.3.9||

వృ॒ష్టిస॑నీరు॒ప ద॒ధాతి॒ వృ॒ష్టిమే॒వాఽవ॑ రు॒న్ధే యదే॑కథో॒పద॑ధ్యాదే॒కమృ॑తుం
 వర్షే॑దనుపరిహోరగ్ంసాదయతి తస్మా॒ధ్సర్వా॑న్వ॒తూన్ వర్ష॑తి
 పు॒రోవా॑తసనిర॒సీత్యా॒హైతద్వై॑ వృ॒ష్ట్యై రూ॒పగ్ం రూ॒పేణై॒వ వృ॒ష్టిమ॑వ రు॒న్ధే
 సం॒యానీ॑భిర్వై దే॒వా ఇ॒మాఽల్లో॒కాన్ధ్స॑మయుస్తథ్సం॒యానీ॑నాగ్ం సం॒యాని॒త్వం

యథస్సంయానీరుపదధాతి యథాఽపు నావా సంయాత్యేవ- [౪౦] మేవైతాభిర్యజమాన
ఇమాఃలోకాన్థం యాతి ప్లవో వా ఏషోఽగ్నిర్యథస్సంయానీర్యథస్సంయానీరుపదధాతి
ప్లవమేవైతమగ్నయ ఉప దధాత్యత యప్యైతాసూపహితాస్వాపోఽగ్నిగ్ం హరన్త్యహృత
ఏవాఽస్యాఽగ్నిరాదిత్యేష్టకా ఉప దధాత్యాదిత్యా వా ఏతం భూత్యై ప్రతి నుదస్తే యోఽలం
భూత్యై సన్భూతిం న ప్రాప్నోత్యాదిత్యా [౪౧] ఏవైనం భూతిం గమయన్త్యసౌ వా
ఏతస్యాఽదిత్యో రుచమా దత్తే యోఽగ్నిం చిత్వా న రోచతే యదాదిత్యేష్టకా
ఉపదధాత్యసాఽవేవాస్మిన్నాదిత్యో రుచం దధాతి యథాఽసౌ దేవానాగ్ం రోచత ఏవమేవైష
మనుష్యాణాగ్ం రోచతే ఘృతేష్టకా ఉప దధాత్యేతద్వా అగ్నేః ప్రియం ధామ యద్ధృతం
ప్రియేణైవైనం ధామ్నా సమర్థయ- [౪౨] త్యథో తేజసాఽనుపరిహారగ్ం
సాదయత్యపరివర్గమేవాఽస్మిస్తేజో దధాతి ప్రజాపతిరగ్నిమచినుత స యశసా వ్యార్థ్యత స
ఏతా యశోదా అపశ్యత్తా ఉపాఽదధత్ తాభిర్వై స యశ ఆత్మన్నధత్త యద్యశోదా
ఉపదధాతి యశ ఏవ తాభిర్యజమాన ఆత్మన్ధత్తే పశ్చోప దధాతి పాఙ్క్తుః పురుషో
యావాసేవపురుషస్తస్మిన్ యశో దధాతి||[౪౩]

ఏవం ప్రాప్నోత్యాదిత్యా అర్థయత్యేకాన్ పశ్చాశచ||5.3.10||

దేవాసురాః సంయత్తా ఆసన్కనీయాగ్ంసో దేవా ఆసన్భూయాగ్ంసోఽసురాస్తే దేవా ఏతా
ఇష్టకా అపశ్యన్తా ఉపాఽదధత్ భూయస్కృదసీత్యేవ
భూయాగ్ంసోఽభవన్వనస్పతిభిరోషధీభిర్వరివస్కృదసీతీమామజయన్ప్రాచ్యసీతి ప్రాచీం
దిశమజయన్సూర్ధ్వాఽసీత్యమూమజయన్సన్తరిక్షసదస్యన్తరిక్షే సీదేత్యన్తరిక్షమజయన్తతో
దేవా అభవ- [౪౪] న్పరాఽసురా యప్యైతా ఉపధీయస్తే భూయాసేవ
భవత్యభీమాఃలోకాఞ్జయతి భవత్యాత్మనా పరాఽస్య భ్రాతృవ్యో భవత్యపుషదసి
శ్యేనసదసీత్యాహైతద్వా అగ్నే రూపగ్ం రూపేణైవాఽగ్నిమవ రున్ధే పృథివ్యాస్త్వా ద్రవిణే

సాదయామీత్యాహేమాసేపైతాభిర్లోకాన్ప్రవిణావతః కురుత ఆయుష్యా ఉప
దధాత్యాయురేవా- [౪౫] కస్మిన్దధాత్యగ్నీ యత్తే పరగ్ం హున్నామీత్యాహైతద్వా అగ్నిః
ప్రియం ధామ ప్రియమేవాకస్య ధామోపాకప్నోతి తావేహి సగ్ం రభావహా ఇత్యాహ
వ్యేపైసేన పరి ధత్తే పాశ్చజన్యేష్వవ్యేధ్యగ్న ఇత్యాహైష వా అగ్నిః పాశ్చజన్యో యః
పశ్చచితీకస్తస్మాదేవమాహర్తవ్యా ఉప దధాత్యేతద్వా ఋతూనాం ప్రియం ధామ
యదృతవ్యా ఋతూనామేవ ప్రియం ధామాకవ రున్ధే సుమేక ఇత్యాహ సంవధ్సరో వై
సుమేకః సంవధ్సరస్యైవ ప్రియం ధామోపాకప్నోతి||[౪౬]
అభవన్నాయురేవర్తవ్యా ఉప షడ్వీగ్ంశతిశ్చ||5.3.11||

ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పరాకపతత్తదశ్వోకభవద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాకశ్వత్వం తద్దేవా
అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధురేష వై ప్రజాపతిగ్ం సర్వం కరోతి యోకశ్వమేధేన యజతే సర్వ
ఏవ భవతి సర్వస్య వా ఏషా ప్రాయశ్చిత్తిః సర్వస్య భేషజగ్ం సర్వం వా ఏతేన పాప్మానం
దేవా అతరన్నపి వా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్థ సర్వం పాప్మానం [౪౭] తరతి తరతి
బ్రహ్మహత్యాం యోకశ్వమేధేన యజతే య ఉ వైనమేవం వేదోత్తరం వై
తత్ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తస్మాదశ్వస్యోత్తరతోకవ ద్యన్తి దక్షిణతోకస్యేషాం పశూనాం వైతసః
కటో భవత్యపుయోనిర్వా అశ్వోకపుజో వేతసః స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి ష్టాపయతి
చతుష్టోమః స్తోమో భవతి సరడ్ధ వా అశ్వస్య సక్థ్యాకృహత్తద్దేవాశ్చతుష్టోమేనైవ
ప్రత్యదధుర్యచతుష్టోమ స్తోమో భవత్యశ్వస్య సర్వత్వాయ||[౪౮]
సర్వం పాప్మానమవృహద్వాదశచ||5.3.12||

ఉధ్సన్న యజ్ఞ ఇన్ద్రాగ్నీ దేవా వా అక్షయా స్తోమీయా అగ్నేర్భాగోశ్యగ్నే జాతాన్ రశ్మిరితి నాకసద్భిశ్చన్దాగ్ంసి సర్వాభ్యో
వృష్టిసనీర్దేవాసురాః కనీయాగ్ంసః ప్రజాపతేరక్షి ద్వాదశ||12||

ఉధ్సన్నయజ్ఞో దేవా వై యస్య ముఖ్యవతీర్నాక సద్భిరేవైతాభిరష్టాచత్వారిగ్ంశత్||౪౯||

ఉ॒థ్స॒న్న॒య॒జ్ఞః॑ స॒ర్వ॒త్వాయ॑॥

॥హ॑రిః ఓమ్॥

॥శ్రీ॑ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ఇతి॑ పఞ్చమ కాణ్డే తృతీయః ప్రశ్నః॥